

PREDGOVOR

Zbog sve većeg zapošljavanja državljana SFRJ u inozemstvu bilo je nužno da se prilikom popisa stanovništva i stanova 31. 3. 1971. g. popišu i radnici kojima je mjesto rada izvan granica Jugoslavije i po prvi put u povijesti popisa stanovništva Jugoslavije obuhvaćeni su i radnici koji su iz Jugoslavije otišli na rad u strane zemlje.

Odmah treba napomenuti da zbog sve veće prostorne pokretljivosti stanovništva sve je teže izvršiti potpuni popis. Posebno je teško popisati sve osobe koje u vrijeme popisa nisu u zemlji i o kojima trebaju popisivačima dati podatke članovi domaćinstava koji se nalaze u zemlji, odnosno susjedi, ako je čitavo domaćinstvo u inozemstvu.

Pomanjkanje iskustva u popisivanju osoba koje su na radu u inozemstvu i spomenute objektivne teškoće opravdavaju činjenicu da popisom stanovništva 1971. god. nisu obuhvaćeni svi koji se nalaze na radu izvan granica zemlje. Međutim, metodologijom popisa nije ni bilo predviđeno da se popišu sve osobe koje rade u inozemstvu, nego samo one koje su »na privremenom radu u inozemstvu«. Kako je pojam »privremenosti« nedovoljno definirani, a i teško ga je objektivno definirati, popisom je obuhvaćen znatno manji broj osoba od onih koje su u to vrijeme boravile na radu u inozemstvu. To je lako dokazati upoređenjem rezultata popisa sa statističkim podacima zemalja koje zapošljavaju radnu snagu iz Jugoslavije.

Kolikogod obuhvat radnika u inozemstvu nije potpun, toliko su podaci o strukturnim obilježjima naših radnika u stranim zemljama dragocjen rezultat popisa stanovništva i stanova 1971. g. Nikad do sada nisu istovremeno prikupljena demografska, ekonomska, prostorna i druga obilježja tako velikog broja radnika iz Jugoslavije na radu u različitim evropskim i izvanevropskim zemljama. Zbog toga su u ovom radu, nakon ocjene obuhvatnosti popisa, interpretirani rezultati prikupljeni popisom, kako bi to bilo korisno svima onima koji se iz bilo kojeg aspekta zanimaju za probleme zapošljavanja naših radnika u inozemstvu.

Kvalitativni statistički podaci o radnicima u inozemstvu, dobiveni popisom 1971. god., imaju veću točnost i vrijednost od kvantitativnih obilježja dobivenih popisom. Zato se u interpretaciji objavljenih rezultata popisa nastojalo dati što više podataka u njihovim relativnim vrijednostima, dok će apsolutne vrijednosti koje nisu dane u ovoj publikaciji, svi zainteresirani korisnici moći dobiti u odgovarajućim publikacijama Saveznog zavoda za statistiku kao i u publikacijama republičkih zavoda za statistiku.

U ovoj analizi i interpretaciji naročito se nastojalo ukazati na raznolikosti pojedinih dijelova Jugoslavije u vezi sa zapošljavanjem u inozemstvu. Radi lakšeg uočavanja tih prostornih osobitosti, najveći dio rezultata popisa 1971. predložen je na crtežima i kartama.

Analiza i interpretacija popisa radnika u inozemstvu u Popisu stanovništva 1971. god. dio je aktivnosti Odjela za migracije Instituta za geografiju Sveučilišta u Zagrebu u proučavanju vanjskih migracija radne snage. Zahvaljujemo se skupštinama općina u SR Hrvatskoj, koje su odgovorom na naš upitnik pridonijele utvrđivanju valjanosti popisa radnika u inozemstvu iz SR Hrvatske. Objavljivanje ove publikacije omogućeno je sredstvima koja su, u okviru ugovora za rad na istraživanju vanjskih migracija radne snage iz Jugoslavije, osigurali: Republički fond za naučni rad SR Hrvatske, Komitet za pitanja migracija SIV-a, Savezni biro za poslove zapošljavanja, Republički zavod za zapošljavanje Sarajevo, Republički zavod za zapošljavanje Titograd, Republički zavod za zapošljavanje Zagreb, Republički zavod za zaposlovanje na radnici Skopje, Republički zavod za zaposlovanje Ljubljana, Republički zavod za zapošljavanje Beograd, Pokrajinski zavod za zapošljavanje Novi Sad i Pokrajinski zavod za zapošljavanje Priština. Svima i ovom prilikom izražavamo našu zahvalnost na pomoći i podršci.